

Roll No.

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 9

प्रथमा तृतीय वर्ष (8वीं) वार्षिक परीक्षा 2025-26

विषय कोड : 0807

दर्शनम् एवं भारतीय विज्ञानम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 80

निर्देश: - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. उचित विकल्पं चिनोतु -

5×1=5

(क) तर्कसंग्रहस्य प्रणेता: -

(1) अन्नभट्टः

(2) त्रिविक्रमभट्टः

(3) गौतमः

(4) वशिष्ठः

(ख) पदार्थाः सन्ति -

(1) पञ्च

(2) नव

(3) सप्त

(4) त्रयः

(ग) लिंगं कतिविधम् ?

(1) द्विविधम्

(2) त्रिविधम्

(3) पञ्चविधम्

(4) षट्त्रिंशद्विधम्

(घ) शब्दः कस्य कारणम् ?

(1) वाक्यार्थं ज्ञानस्य	(2) वाक्यस्य
(3) शब्दज्ञानस्य	(4) शब्दप्रमाणस्य

(ङ) उपाधिः कतिविधाः ?

(1) त्रिविधः	(2) चतुर्विधः
(3) पंचविधः	(4) सप्तविधः

2. सत्यं/असत्यं लिखेत् :

5×1=5

- (1) चतुर्विंशति गुणाः।
- (2) गन्धं पृथिव्याः लक्षणम्।
- (3) तर्कसंग्रहे कृष्णस्य स्तुतिः।
- (4) उष्णता अपालक्षणम्।
- (5) संस्कारमात्रजन्यं ज्ञानम्।

3. रिक्तस्थानं पूरयेत् :

5×1=5

शब्दः सप्तः आपः, शब्दगुणं, वायुः

- (1) वैशेषिक दर्शनानुसारेण पदार्थाः भवन्ति।
- (2) शीतस्पर्शवत्यः लक्षणम्।
- (3) रूपरहितः स्पर्शवान् लक्षणम्।
- (4) आप्तवाक्यं वर्तते।
- (5) आकाशस्य लक्षणं वर्तते।

4. युगमेलनं कुरु -

5×1=5

(1) घ्राणगुणो

नास्तिकः

(2) संस्कारमात्रजन्यं

दार्शनिकः

(3) गन्धत्वं लक्षणं

स्मृतिः

(4) गौतमबुद्धः

पृथ्वी

(5) चार्वाकदर्शनम्

गन्धः

5. एकवाक्येन उत्तरं लिखेत् -

5×1=5

(1) नक्षत्राणां संख्या कति ?

(2) 'सत्यमेव जयते' कस्य वाक्यम् ?

(3) लिंगं कतिविधम् ?

(4) गन्धः कतिविधः ?

(5) निर्वाण शब्दस्य कः अर्थः ?

6. एकशब्देन उत्तरं लिखेत् -

7×2=14

(1) अनुमितिः कः ?

(2) उपमानस्य स्वरूपं किम् ?

(3) उपमितेः स्वरूपं किम् ?

(4) धर्मः कः ?

(5) विभुर्लक्षणं किम् ?

(6) उपमानं कतिविधम् ?

(7) अत्यन्ताभावस्य उदाहरणं किम् ?

7. चत्वारिंशत् शब्देषु (40 शब्द) उत्तरं लिखेत् -

5×3=15

(1) वाक्यस्य भेदानां नामानि लिखेत्।

(2) विपर्ययस्य लक्षणं लिखेत्।

(3) सुखं किं अस्ति लिखेत्।

(4) दुःखं किं अस्ति लिखेत्।

(5) धर्म-अधर्मस्य लक्षणं लिखेत्।

8. अशीति-शब्देषु (80 शब्द) उत्तरं लिखेत् -

4×4=16

(1) कर्मणो भेदानि लिखेत्।

(2) इच्छा का अस्ति। भेदाः लिखेत्।

(3) अनुमानस्य कति भेदाः लिखेत्।

(4) रसस्य लक्षणभेदाः लिखेत्।

9. विंशति अधिकं एकशतम् (120 शब्द) उत्तरद्वयम् (कोई दो) लिखेत् -

5×2=10

(1) अन्नभट्टस्य जीवनपरिचयं

(2) भारतीय दर्शनम्

(3) संस्कारः च संस्कृतिः।